

1 תלמיד שנידה אדם לכבודו – שולזל בכבודו, נדויו נדויו, ומוכח
 2 מדתניא בברייתא, מנודה לרב – מפי הרב, מנודה אף לתלמיד, אך
 3 המנודה לתלמיד – מפי תלמידו, אינו מנודה לרב, ויש לדייק, שלרב
 4 הוא דאינו מנודה, הא לבולי עלמא הוא מנודה, ויש לברר למאי –
 5 מדוע נידהו, אי במילי דשמיא – אם מחמת דברי שמים דהיינו
 6 שעבר על איסור, הרי נאמר (משלי כא ל) 'אין חכמה ואין תבונה ואין
 7 עצה לנגד ה', כלומר שאינן חשובות כנגד ה', וכיון שעבר על
 8 דבריו עליו להיות מנודה אף לרב, אלא לא מדובר שנידהו רק
 9 לכבוד עצמו, ורק לרב אינו מנודה משום שנידה לכבוד עצמו, אך
 10 לשאר אנשים הוא מנודה.
 11 דין תלמיד חכם שאדם חייב לו ממון: אמר רב יוסף, צורבא מרבנן
 12 – תלמיד חכם צעיר וחרף עבד דינא לנפשיה – עושה דין לעצמו
 13 לחייב חברו בממון, אולם רק במילתא דפסיקא ליה – בדבר
 14 שברור לו שהדין כמותו.
 15 הגמרא חוזרת לענין נידוי, ומביאה מעשה בענין נידוי תלמיד חכם
 16 שסרח: הווא צורבא מרבנן דהוה סנו שומענייה – שהיו יוצאים עליו
 17 שמועות רעות. אמר רב יהודה, היכי לעבד – כיצד נדון אותו,
 18 לשמתייה – אם נדה אותו, הרי צריכי ליה רבנן תלמידיו ללמוד
 19 תורה ממנו, ובנידויו יתרחקו ממנו, לא לשמתייה – ואם לא נדה
 20 אותו קא מיתחיל שמא דשמיא – יתחלל שם שמים, שיראו שכך
 21 נוהגים תלמידיו חכמים ויבואו ללמוד מהם. אמר ליה רב יהודה
 22 לרבה בר בר חנה, מידי שמיע לך בהא – האם שמעת דבר הלכה
 23 בזה. אמר ליה רבה בר בר חנה, הכי אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב
 24 (מלאכי ב ז) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך
 25 ה' צבאות הוא', כינה הכתוב את הכהן המלמד תורה 'מלאך ה'
 26 לדרוש שאם דומה הרב למלאך ה' בטוהרה ובמעשים טובים,
 27 ומקיים מה שמורה לתלמידים, יבקשו תורה מפיו, ואם לאו אל
 28 יבקשו תורה מפיו, שמא ילמדו ממעשי הרעים, וממילא יש
 29 לנדותו אף שלא ילמדו ממנו, שהרי אכן אין ללמוד ממנו.
 30 וכששמע זאת שמתייה – נידהו רב יהודה.
 31 המשך המעשה: לכוף איחלש – חלה רב יהודה, אתו רבנן לשיולי
 32 ביה – לבקרו, ואתא איהו נמי בתדיהו – ובא עמם גם החכם
 33 המנודה. פד תייה – כשראהו רב יהודה לאותו חכם תייה – צחק.
 34 אמר ליה החכם, לא מסתייף דשמתייה – וכי לא דיך שנידית להווא
 35 נברא נאותו, אלא אחוכי נמי תייה בי – עוד הנך צוחק עלי. אמר
 36 ליה רב יהודה, לאו בדידך מחייבנא – לא עליך אני צוחק, אלא
 37 משום דכי אולינא להווא עלמא בדיהא דעתאי – שכשאלך לעולם
 38 הבא אהיה שמת, כיון דאפילו לנברא פויתך לא תניפי ליה – אף
 39 לאדם חשוב כמותך לא החנפתי במקום חילול השם.
 40 ממשיכה הגמרא לספר: לאחר מכן נח נפשיה דרב יהודה – רב
 41 יהודה נפטר, ואז אתא – בא החכם המנודה לבי מדרשא, ואמר להו
 42 לחכמים שרו לי – התירו לי הנידוי, אמרו ליה רבנן, נברא דחשיב
 43 כרב יהודה ליבא הבה דלישרי לך – אין כאן אדם חשוב כרב יהודה
 44 להתיר לך את הנידוי, אלא ויל לגביה דרבי יהודה נשיאה דלישרי
 45 לך. אול לקמיה – בא לפניו וביקש שיתיר נידויו. אמר ליה רבי
 46 יהודה לרבי אמי, פוק – צא – ועיין בדיניה, ואי מיבעי למישרא ליה
 47 שרי ליה – ואם אכן יש להתיר נידויו התר לו. עיין רבי אמי בדיניה
 48 וסבר למישרא ליה, אך אז עמד רבי שמואל בר נחמני על רגליו
 49 ואמר, ומה שפחה של בית רבי שנידהו אדם על דבר עבירה
 50 כמבואר להלן, לא נהנו חכמים קלות ראש בדיניה ולא התירוהו
 51 שלש שנים, בנידוי של יהודה חבידינו על אחת כמה וכמה שלא נקל
 52 ראש ונתירו. אמר רבי ירמיה, מאי דקבנן – מה משמעות הדבר
 53 שלפנינו דאתא האידינא האי סבא גבי מדרשא – שבא היום זקן זה
 54 [רבי שמואל בר נחמני] לבית המדרש, דהא כמה שני לא אתא –
 55 הרי כבר כמה שנים שאינו בא, ומכך שדווקא היום הגיע ואמר כך
 56 שמע מינה שיש לנהוג כדבריו ולא מיבעי למישרא ליה – אין להתיר
 57 הנידוי, ואכן לא שרא ליה רבי אמי.
 58 סיום המעשה: נפק בי קא גבי ואויל – יצא החכם המנודה בבכי

59 על שלא התירו נידויו והלך, ובדרכו אתא ויפרא וטרקיה אאמתייה
 60 – באה צרעה ונשכתו באמתו ושכיב – נפטר. עייליהו למערתא
 61 דחסידי – הכניסוהו לקברו במערה של חסידים ולא קיבלוהו
 62 אליהם, שהיה נחש כרוך בפתח המערה ומנעם להכנס, עייליהו
 63 למערתא דדייני – ראשי בית דין וקיבלוהו. מבארת הגמרא: מאי
 64 מעמא קיבלוהו במערת הדיינים, משום דעבד רבי אילעאי, דתניא
 65 בברייתא, רבי אילעאי אומר, אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו,
 66 ילך למקום שאין מכירין אותו, וילבש שחורים ויתעמף שחורים שלא
 67 יכירוהו, ואז יעשה מה שלפניו שהיא העבירה, ואל יחלל שם
 68 שמים בפרהסיא לחטוא במקום שמכירים אותו, שכיון שאין
 69 מכירים אותו אין חילול השם. ואף אותו חכם עשה מעשיו
 70 בצינעא ולא חילל את השם.
 71 הגמרא חוזרת לנידוי של שפחת בית רבי. מבארת הגמרא: שפחה
 72 של בית רבי מאי היא – מה היה המעשה, דאמתיא דבי רבי חזייתה
 73 להווא נברא דתוה מחי – ראתה אדם שהכה לבנו גדול, אמרת,
 74 ליתו ההוא נברא בשמתיא, כיון דקעבד משום ולפני עור לא תתן
 75 מכשול' (ויקרא יט יד) שהוא איסור להכשיל אדם מישראל בחטא,
 76 שבהכאת בן גדול עלול הבן לבוא לבעוט באביו, ונמצא שהאב
 77 מכשילו בחטא, דתניא בברייתא, נאמר ולפני עור לא תתן מכשול,
 78 במכה לבנו גדול הכתוב מדרב.
 79 מעשה בענין נידוי שלא כדיון: ריש לקיש הוה מנשר פרידיסא – היה
 80 שומר על פרדס, ואתא הווא נברא וקאכיל תאני – בא אדם ואכל
 81 תאנים מן הפרדס, קמא ביה קלא – הרים עליו ריש לקיש את קולו
 82 וגער בו שלא יאכל, ולא אשנה ביה אותו אדם והמשיך באכילתו.
 83 אמר ריש לקיש, ליתו ההוא נברא בשמתיא – יהיה אותו אדם
 84 בנידוי. אמר ליה אותו אדם, אדרבה, ליתו ההוא נברא – ריש לקיש
 85 בשמתיא, שהרי אף אם ממון נתחייבתי לך על התאנים, מכל מקום
 86 נידוי מן נתחייבתי לך. אתא ריש לקיש לבי מדרשא לשאלו מה דינו,
 87 אמרו ליה החכמים, הנידוי שלו נחשב נידוי, והנידוי שלך אינו נידוי,
 88 שהיה שלא כדיון. שאל ריש לקיש, ומאי תקנתיה – תקנתו. אמרו
 89 לו, ויל לגביה דלישרי לך – לך אליו שיתיר הנידוי. אמר ריש לקיש,
 90 לא דענא ליה – אינו מכירו. אמרו ליה, ויל לגבי נשיאה דלישרי לך
 91 – לך אצל הנשיא שיתיר לך, דתניא בברייתא, נידוהו ואינו יודע
 92 מי נידהו, ילך אצל נשיא ויתיר לו נידויו.
 93 דין נוסף בנידוי על מעשי עבירה: אמר רב הונא, באושא תקנינו,
 94 אב בית דין שפסח ועבר עבירה אין מנדין אותו בפרהסיא, אלא
 95 אומר לו בלשון כבוד, הכבד – התכבד] ושב בביתך, שלא יהיו
 96 צריכים לנדותך ויפגע כבודך. ואם חזר ופסח, מנדין אותו
 97 בפרהסיא מפני חילול השם.
 98 דעה שונה בענין זה: ופליגא – ומאמר זה חולק על דבריו דריש
 99 לקיש, דאמר ריש לקיש, תלמיד חכם שפסח אין מנדין אותו
 100 בפרהסיא כלל, שנאמר (הושע ד ה) 'וכשלת היום וכשל גם נביא עמך
 101 לילה, ויש לדרוש, שאם נביא או חכם נכשל בחטא פסחו – כסה
 102 בזיונו בלילה, כלומר אל תבזהו בפרהסיא.
 103 הנהגה בענין זה: מר זוטרא חסידא, בי מיחייב צורבא מרבנן שמתיא,
 104 ברישא משמית נפשיה – בתחילה היה מנדה עצמו, והדר משמית
 105 דדיניה – ורק אחר כך היה מנדה התלמיד חכם, וזאת מפני כבוד
 106 התלמיד חכם. וכי הוה עייל באושפיויה – וכשהיה נכנס לביתו, שרי
 107 ליה לנפשיה – היה קודם מתיר הנידוי לעצמו, והדר שרי ליה
 108 דדיניה – ואחר כך היה מתיר לתלמיד חכם, שיבוא מי שכבר הותר
 109 לו הנידוי ויתיר למנודה.
 110 עוד בענין נידוי תלמיד חכם: אמר רב גידל אמר רב, תלמיד חכם
 111 מנדה לעצמו – את עצמו ומיפר לעצמו נידויו.
 112 עוד בענין זה: אמר רב פפא, תיתי לי – ישולם שכרי ולא שמיתי
 113 צורבא מרבנן מעולם. שואלת הגמרא: אלא בי קא מיחייב – כשהיה
 114 מתחייב צורבא מרבנן שמתיא, היכי עבד רב פפא. משיבה הגמרא:
 115 בי הא דבמערכא – כמו בארץ ישראל מימנו אנניא דצורבא מרבנן
 116 – שהיו נמנים יחד להלקות תלמיד חכם שעשה איסור, ולא מימנו

1 י. נתבאר פירוש רש"י בסוף פרשתנו, "בתוך הענן", "ענן זה כמין עשן הוא, ועשה לו
 2 הקדוש-ברוך-הוא למשה שביל בתוכו" - ש"ענן זה" אינו הענן שנזכר בפסוקים שלפני זה (ענן שבו
 3 נתלבש כבוד ה', כמו 'וה' 41 הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך" 42, שבו נאמר 43 "ומשה נגש
 4 אל הערפל" "עב הענן"), אלא "כמין עשן הוא", כדמוכח ממה שכתוב בפסוק שלפניו "כאש אוכלת" 44
 5 [אבל רק "כמין עשן" (שהרי לא נאמר "עשן", אלא "ענן"), היינו, שהעשן שנעשה משריפת הדומם בהר
 6 סיני היה כמו עשן שנעשה משריפת הצומח]; וכיון שהעשן משחיר כו' 45, היפך הכבוד (שלכן צריך לרחוץ
 7 פניו ידיו ורגליו קודם התפלה 46), לכן "עשה לו הקדוש-ברוך-הוא למשה שביל בתוכו" - הוגה על-ידי
 8 כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקוטי-שיחות חלק ט"ז עמוד 275 ואילך.

שנעשית ע"ג הכלי מחמת העשן והשלהבת שעולה על גביו
 (מקוואות פ"ט מ"ב ובפי' הרע"ב).
 46 כלומר: אע"פ שענין התפלה שייך בעיקר לנשמה,
 ולכאורה, למאי נפק"מ מצבו של הגוף - הרי רואים שכבודו של
 מלך מלכי המלכים הקב"ה, שאליו מתפללים, דורש גם נקיון
 הגוף,
 [וכידוע גם הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו (ראה אג"ק
 שלו ח"ד ע' צא ואילך), בפרט לתלמידי הישיבה, שצריך להקפיד
 ביותר על נקיון הגוף, כולל ובמיוחד לנקות ולצחצח השיניים בכל
 יום, מלבד בשבת ויו"ט (אלא, כמו בכל ההוראות המפורשות,
 ישנה ההתנגדות של היצה"ר...)],
 וכשם שבגדי כהונה הוצרכו להיות "לכבוד ולתפארת" (תצוה
 כת, ב"מ), לכבודו של הקב"ה.

41) בשלח יג, כא.
 42) והיינו, שנוסף לכך שתמיד "מה' מצעדי גבר כוננו"
 (תהלים לו, כג) - ראו במוחש ש"ה' הולך לפניהם" ע"ז שכבוד
 ה' נתלבש בציוור של ענן גשמי (עד שהחשיך למצרים את אור
 הראי').
 43) יתרו כ, יח.
 44) שהרי "אש שלמעלה" יכולה להיות גם באופן ש"אינה
 אוכלת" (ראה יומא כא, ב. שמו"ר פ"ב, ה). - ולהעיר גם מאש
 המזבח, שהיתה אוכלת את הקרבנות (ראה שמיני ט, כד),
 ואעפ"כ, לא היתה אוכלת את המזבח, דאף "שאינ עליו אלא
 כעובי דינר זהב, כמה שנים אין האור שולטת בו" (סוף חגיגה
 ובתורה שאין).
 45) וכפי שמצינו להלכה - שצריך להסיר השחורוית

המשך ביאור למס' מועד קטן ליום שלישי עמ' ב

7 נגוע עד המועד, והגיע יום שביעי לטהרתם שחייבים לגלח בו
 8 במועד.
 9 המותרים לכבס במועד: ואלו מכבסין בגדיהם בהיתר במועד, הפא
 10 ממדינת הים ומבית השבנה, והיוצא מבית האסורין, ולא היו יכולים
 11 לכבס.

1 אחרת ולא יכול היה לגלח[ב], ומבית השבנה במקום רחוק ולא
 2 הניחווה לגלח, והיוצא במועד מבית האסורין אף בעירו ולא
 3 הניחווה לגלח. וכן המנוחה על שלא עשה כפסק בית דין ואסור
 4 לגלח, שהתירו לו חכמים נידויו במועד, וכן מי שנשאל להקם
 5 במועד להתיר נדרו שלא לגלח והותר, והנזיר והמצורע [העולה]
 6 ממומאיתו לטהרתו - נזיר שנטמא קודם המועד, ומצורע שהיה

המשך ביאור למס' מועד קטן ליום שבת קודש עמ' א

17 בענין התפשטות הנידוי: אמר רב יוסף, שרי שמתא אננובתא
 18 דבלבא - זרוק שמתא אף על זנב הכלב ואיהי דידה עבדה - והיא
 19 כבר תעשה את שלה ותלקה אותו. וכן היה מעשה, דההוא פלבא
 20 דההו אביל מסאני דרבנן - שהיה אוכל נעלי החכמים, ולא הוה קא
 21 ידעי מנו - ולא ידעו רבנן מי אוכל נעליהם, ושמתו ליה - ונידוהו
 22 בלא לדעת מי הוא, לטוף איתלי ביה נורא פגנובתיה - נתלתה אש
 23 בזנב אותו כלב ואכלתיה - ושרפה כל גופו.
 24 דרך לנדות אדם אלים: ההוא אלמא - אדם אלים, דההו קא מצער
 25 ליה לההוא צורבא מרבנן - שהיה מצער בקביעות תלמיד חכם.
 26 אהא אותו תלמיד חכם לקמיה דרב יוסף, והתאונן בפניו על צערו.
 27 אמר ליה רב יוסף, זיל שמתיה - לך ותנדה אותו. אמר ליה,
 28 מסתפינא מיניה - מפחד אני לנדותו שמה יצערני יותר. אמר ליה
 29 רב יוסף, שקילי פתיחא עליה - כתוב עליו שטר שמתא שיהא
 30 בנידוי. אמר לו, כל שבן דמסתפינא מיניה. אמר ליה רב יוסף,
 31 שקליה - קח שטר השמתא ואחתייה כבדא - הניחווה בתוך כד,

1 אשמתא - ולא היו נמנים לנדותו, שנידוי חמור ממלקות.
 2 מבררת הגמרא: מאי הלשון שמתא. משיבה הגמרא: אמר רב,
 3 נוטריקון שם מיתה, כלומר יש בה מיתה. ושמואל אמר, שמתא
 4 יהיה אותו אדם, ומתניא ביה - מועילה השמתא באדם, פי מיתיא
 5 פתנורא - כשומן שטחים בו את התנור, שנבלע בו ואינו יוצא
 6 לעולם, כך גם הנידוי אין מכתו יוצאת מן המנודה לעולם ואף
 7 לאחר התרתו. ודברי שמואל אלו פליגא דריש לקיש, דאמר ריש
 8 לקיש, פשם ששמתא נכנסת במאתים וארבעים ושמונה איברים
 9 שבאדם, שכולם בנידוי, כך פשהיא יוצאה בהתרתה, יוצאה מכל
 10 מאתים וארבעים ושמונה איברים. פשהיא נכנסת מנין שברמ"ח
 11 אברים, דכתיב בכיבוש יריחו (יהושע ו יז) 'והיתה העיר חרם', תיבת
 12 'חרם' בנימטריא מאתים וארבעים ושמונה הוה, ומרמז שהחרם נכנס
 13 בכל רמ"ח איברי האדם. פשהיא יוצאה מנין שברמ"ח אברים,
 14 דכתיב (חבקוק ג) 'ברגו חרם תזכור', שאף בשעת רוגז תזכור לחרם,
 15 ותיבת 'חרם' בנימטריא הוי, ומרמז שנהפך רוגז החרם שבכל
 16 האיברים לרחמים.

מועד קטן דף יז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שבת קודש) רכה

62 – של משנתינו, סבר לה פרישן דאמרי לא אמרינן מקצת היום ככולו
63 אלא כל היום השביעי ממנין שבעה, ואפתי לא שלים אבילות
64 דשבעה – עדיין לא השלים שבעת ימי אבילות עד הרגל, וכיון
65 שלא החלה אבילות שלשים קודם הרגל אינו מבטלם, ומה שלא
66 גילח קודם המועד אינו משום שבת אלא משום איסור אבילות,
67 ולכן אסור לגלח במועד שאינו נחשב כאנוס.
68 הגמרא דנה בהמשך הברייתא לגבי כהן. מקשה הגמרא: האי פהן
69 שהותר לגלח במועד היכי דמי, אילימא דשלים משמרתו לשרת
70 במקדש בשבת שבערב הרגל, אם כן איכע ליה לגלוחי בערב הרגל
71 קודם השבת, שבזה אף אנשי משמר מותרים (לעיל ד.ה), וכיון שלא
72 גילח אין להתיר לו במועד.
73 מתרצת הגמרא: לא צריכא להתיר לכהן לגלח במועד, אלא
74 דשלים משמרתו פרישן, כגון שחל היום טוב בחמישי, ונאסר לגלח
75 בו, וקודם לו נאסר לגלח מחמת משמרתו, ולכן מותר לגלח
76 במועד.
77 התנא של משנתינו לא שנה שכהן מותר לגלח במועד. הגמרא
78 מבארת מחלוקתם: תנא דידן סבר, פיון דתנן במשנה (סוכה נה)
79 בשלשה פריקים בשנה, דהיינו בשלשת הרגלים, היו כל המשמרות
80 של הכהנים שוות באימורי הרגלים – בעורות עולות ובחזה ושוק
81 של שלמי חגיגה שמקריבים ברגל, ובחילוק להם הפנים בין
82 המשמרות בשבת, ונמצא שברגל הוא זמן משמר כל הכהנים,
83 ולכן אף כהן שנשלמה משמרתו ברגל כמאן דלא שלים משמרתו
84 פרישן דמי, ונמשכת משמרתו כל הרגל ואסור לגלח. ותנא פרישן
85 סבר, שאף על גב דכהן זה שפיר ברגל בהנה משמרות – במשמרות
86 אלו, מכל מקום משמרתיה מיהא שלימא ליה – עיקר ימי משמרתו
87 כבר נשלמו, ולכן מותר לגלח משום שקודם היה אנוס ואסור
88 לגלח.
89 ברייתא בענין גילוח בימי אבל למותרים במועד: תנו רבנן, כל אלו
90 שאמרו במשנתינו שמוותרין לגלח במועד מפני שהיו אנוסים קודם,
91 מותרין לגלח אף בימי אבלן. מקשה הגמרא: והתניא בברייתא שאף
92 אלו אסורים לגלח בימי אבלם. מתרצת הגמרא: אמר רב חסדא
93 אמר רב שילא, פי תניא הנה שמוותרין, בשתכפוהו אכליו – שבאו
94 עליו אבילות בזה אחר זה, שבתוך אבילותו על קרוב אחד מת
95 קרוב נוסף, שנמצא שעררו גדל זמן רב, אך בלא זה אסור.
96 מקשה הגמרא: אי מותר רק בשתכפוהו אכליו, מאי ארייא – מדוע
97 הותרו דווקא כל אלו שאמרו שמוותרים במועד, הרי באופן זה
98 אפילו לפולי עלמא נמי מותר לגלח, דתניא בברייתא, תכפוהו
99 אכליו זה אחר זה, אם הכפיד שערזו מיקל – מגלח מעט ממנו בתער,
100 ומכבס פסותו במים. מתרצת הגמרא: הא אתמר עליה – על ברייתא
101 זו, אמר רב חסדא, התירו להקל שערזו דווקא בתער ולא במספריים,
102 ומכבס כסותו דווקא במים ולא בנתר – אדמה לבנה המנקה את
103 הלכלוך ולא באהל – מין כיבוס המעביר הלכלוך, אמנם לאלו
104 המותרים בגילוח במועד חידשה הברייתא לעיל שבתכפו אבליהם
105 מותרים בגילוח גמור בלא שינוי.
106 הגמרא מביאה לימוד מן הברייתא האחרונה: אמר רב חסדא, זאת
107 אומרת, שאכל בשבעת ימי אבילותו אסור בתכפופת.
108 הגמרא דנה בענין נטילת צפורנים במועד ובאבל, ומביאה
109 ברייתא: תנו רבנן, בשם שאמרו חכמים (לעיל ד.ה) שאסור לגלח
110 במועד כדי שיגלח בערב הרגל ולא יכנס לו כשהוא מנוול, כך
111 אסור אף ליטול צפורנים במועד שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול
112 בצפורנים ארוכות, דברי רבי יהודה. ורבי יוסי מתיר ליטול
113 הצפורנים, כיון שהוא ניוול גדול ואין חשש שלא יטול בערב
114 הרגל. הברייתא מביאה מחלוקת נוספת: ובשם שאמרו (לעיל ד.ה)
115 שאכל אסור לגלח בימי אבלו משום שזה סימן לאבילות, כך מטעם
116 זה אסור לו ליטול צפורנים בימי אבלו, דברי רבי יהודה. ורבי יוסי
117 מתיר, כיון שצפורנים אינן סימן לאבילות.
118 הגמרא מביאה מחלוקת מה ההלכה בענין זה: אמר עולא, הלכה
119 פריי יהודה באבל שאסור לו ליטול צפורניו בשבעת ימי אבילותו,
120 והלכה פריי יוסי שמוותר ליטול צפורנים במועד, שיותר ראוי
121 להקל במועד מבאבל. ושמואל אמר,

1 ואחתיה פי קברי – ותניחו בבית הקברות שאין אנשים מצויים שם,
2 וקרי ביה – תקע שם בתוך הכד שלא ישמעו אלפא שפורי – אלף
3 תקיעות שופר בכל יום, במשך ארבעין יומין. אויל עביד הכי – הלך
4 התלמיד ועשה כן, ולאחר מכן פקע פדא ומית אלמא – נשבר הכד,
5 ומת האלים.
6 מבררת הגמרא: מאי שפורי – מדוע תוקעים בשופרות בנידוי.
7 משיבה הגמרא: תיבת 'שופר' מרמזת שגפריעין ממונו – מן האדם
8 המנוודה. מבררת הגמרא: ומאי תכרא – מדוע תוקעים שברים אחר
9 התקיעה. משיבה הגמרא: אמר רב יצחק פריה דרב יהודה, לרמוז
10 שהשמתא תכרי פתי רמי – משברת בתים גבוהים, כלומר משפילה
11 אנשים רמים, וכפי דתניא בברייתא, אמר רבן שמעון בן גמליאל,
12 כל מקום שנתנו בו חכמים צנייהם לרעה, נאמר בו או מיתה או
13 עוני, ואין נתינת עין גדולה מנידוי.
14 שנינו במשנה: ואלו מגלחין וכו' והניזיר והמצורע ממוקמתו
15 לטהרתו.
16 הגמרא מביאה ספק באיזה אופן נאמר היתר זה: פקע מיניה רבי
17 ירמיה מרבי זירא, האם הותר דווקא בשלא היה להם פנאי לגלח
18 קודם המועד, שהיו בטומאתם עד תחילתו ונטהרו במועד, אך אם
19 עלו מטומאתם קודם המועד והיה להם פנאי אסורים ככל אדם,
20 או דלמא הותר להם אף בשעתיה להם פנאי לגלח קודם ולא גילחו.
21 פושטת הגמרא: אמר ליה רבי זירא לרבי ירמיה, תניא בברייתא,
22 כל אלו שאמרו חכמים במשנה שמוותרין לגלח במועד, דווקא בשלא
23 היה להם פנאי לגלח לפני המועד, אכל היה להם פנאי אסורים, וזה
24 בשאר האמורים במשנה, אך ניזיר ומצורע, אף על פי שעתיה להם
25 פנאי מותרים, כדי שלא ישחו קרבנותיהן עד לאחר הרגל, שהרי
26 אינם יכולים להביא קרבנותיהם עד לאחר גלחתם, ואם נאמר
27 שלא יגלחו ברגל נמצאו משהים קרבנותיהם עד לאחר המועד
28 ולא יקריבו בו זמנם ביום השמיני.
29 אופנים נוספים שבהם התירו חכמים לגלח במועד: תנא בברייתא,
30 הפהן שהשלים משמרתו והאכל שהשלים ימי אבילותו מותרין
31 בגילוח במועד, שלא היו יכולים לגלח קודם.
32 הגמרא דנה בדברי הברייתא. מקשה הגמרא: האי אבל שהותר
33 בגילוח במועד היכי דמי, אילימא שחל יום שמיני שלו – של ימי
34 אבילותו בערב הרגל, והרגל מבטל ממנו אבילות שלשים שאסור
35 לגלח בה כיון שנהג ממנה יום אחד (לקמן ט.ה), אם כן איכע ליה
36 לגלוחי – היה צריך לגלח בערב הרגל משום כבוד הרגל, וכיון שלא
37 גילח אז אסור לגלח במועד. ואלא תאמר שהותר באופן שחל יום
38 שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל, שזה יתכן כשמע שמת לו מת
39 בשבת הקודמת, ולא היה יכול לגלח בערב הרגל, ולכן התירו לו
40 לגלח במועד. הרי אף על זה קשה דאיכע ליה לגלוחי בערב שבת
41 אף שהוא יום שביעי לאבילותו, דאמר רב חסדא אמר רבינא פרי
42 שילא, הלכה באבא שאול הסובר שאף אם חל הרגל ביום שביעי
43 לאבילות מבטל ממנו אבילות שלשים, כיון שמקצת היום נחשב
44 ככולו, ומקצתו עולה לשבעה ומקצתו לשלשים, וכיון שהחל
45 לנהוג אבילות שלשים, הרגל מבטלה, וחולק על חכמים הסוברים
46 שאין אומרים שמקצתו ככולו ורק אם הגיע יום שמיני קודם הרגל
47 מבטל ממנו שלשים. ומודים חכמים לאבא שאול, בשחל יום שמיני
48 שלו להיות בשבת ערב הרגל, שמוותר לו לגלח בערב שבת אף שהוא
49 יום שביעי, שהשמיני יחול קודם הרגל ויתבטלו השלשים, ורק
50 מחמת השבת אינו יכול לגלח אז, ולכן אומרים מקצת שביעי
51 ככולו ומותר לגלח בערב שבת. וכיון שלא גילח בו אסור במועד,
52 ובמה התירה הברייתא.
53 מתרצת הגמרא: לא צריכא להתיר לאבל לגלח במועד, אלא
54 כשחל שביעי שלו להיות בשבת ערב הרגל ולא היה יכול לגלח בו
55 ולא בערב שבת לדברי הכל, ובאופן זה הותר לגלח במועד.
56 התנא של משנתינו לא שנה שאבל הותר לגלח במועד. הגמרא
57 מבארת מחלוקתם: תנא פרישן – של הברייתא סבר לה באבא שאול
58 דאמר מקצת היום ככולו, ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן – מקצתו
59 לדין שבעה ומקצתו לדין שלשים, וכיון שהחל לנהוג שלשים
60 הרגל מבטלו, וכיון דיום שביעי בשבת שבערב הרגל הוי כפי
61 שנתבאר אנים הוא מלגלח בו, ולכן מותר לגלח במועד. ותנא דידן